

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/103/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8811201392
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 12. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8811201392.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobkyne Mgr. X. I., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v E., na ul. N. č. XX, právne zastúpenej JUDr. Jankou Vasilovou, advokátkou so sídlom v Humennom, na ul. Kudlovskej č. 1, proti žalovanému S. Y., nar. X.XX.XXXX, bývajúcemu vo I. J. Y., na ul. X. č. XXX/XX, právne zastúpenému JUDr. Martinom Vasilom, advokátom so sídlom v Košiciach, na ul. Nerudovej č. 14, o zaplatenie 19.086,50 Eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 20.10.2011, č.k. 5C 54/2011 - 69 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

O trovách odvolacieho konania r o z h o d n e súd prvého stupňa.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 19.086,50 Eur v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Ďalej vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozsudku.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej účastníci dňa 29.4.2005 uzatvorili kúpnu zmluvu o prevode nehnuteľnosti zapísaných na LV č. XXXX kat. úz. Z.. V čase uzatvárania tohto právneho úkonu ako vlastníci prevádzaných nehnuteľností bol vedený žalovaný. Žalovaný nehnuteľnosti do vlastníctva nadobudol kúpnu zmluvou uzatvorenou s S. O.. Na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 6C 936/2001 sa viedlo konanie, v ktorom na strane žalovanej vystupovala S. O.. V tomto konaní sa posudzovala platnosť základnej darovacej zmluvy, ktorou Z. E. ako osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony daroval svojej sestre S. X. predmetné nehnuteľnosti a ďalšej darovacej zmluvy uzatvorenej medzi S. X. a jej dcérou S. O.. Vo veci 6C 936/01 sa konštatovala absolútna neplatnosť týchto dvoch darovacích zmluvách a tiež aj nesplnenie podmienok pre vydržanie vlastníckeho práva, či už na strane S. X., alebo S. O.. Z uvedeného dôvodu preto nemohla predávajúca S. O. previesť platne vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na žalovaného. Žalovaný sa vlastníkom predmetných nehnuteľnosti nestal, v dôsledku čoho ani on nemohol platne uzatvoriť kúpnu zmluvu so žalobkyňou. V konaní vedenom pod sp. zn. 21C 88/2008 na Okresnom súde Humenné sa pôvodný vlastník Z. E. domohol určenia svojho vlastníckeho práva proti žalobkyňi. Rozsudok vo veci 21 C 88/2008 nadobudol právoplatnosť dňa 28.2.2009. Týmto dňom sa žalobkyňa dozvedela o tom, že nie je vlastníčkou nehnuteľnosti nadobudnutých kúpou od žalovaného. Dvojročná premlčacia doba vyplývajúca z ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri práve na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia počítaná od 28.2.2009 tak mohla uplynúť až dňom 28.2.2011. V posledný deň tejto lehoty teda dňom 28.2.2011 žalobkyňa si svoj nárok na vydanie

plnenia z bezdôvodného obohatenia uplatnila na súde podaním žaloby. S prihliadnutím na uvedené súd prvého stupňa žalobe žalobkyne v celom rozsahu vyhovel.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobkyne bola zamietnutá. Ako dôvod uviedol, že vo veci sa nesprávne posúdila vznesená námietka premlčania. Objektívna trojročná premlčacia doba začala plynúť dňom uzatvorenia neplatného právneho úkonu. V prejednávanom spore k uplynutiu tejto doby došlo najneskôr dňa 29.4.2008. Žaloba bola podaná až dňa 28.2.2011, teda takmer po troch rokoch odo dňa uplynutia objektívnej premlčacej doby. Pokiaľ ide o ustanovenie § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, toto kogentne stanovuje začiatok plynutia premlčacej doby na okamih, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Nie je potrebné, aby táto jeho vedomosť alebo znalosť bola podložená nejakým súdnym rozhodnutím alebo niečím iným. Žalobkyňa sa o tom, že sa na jej úkor niekto obohatil, ako aj to, kto sa takto obohatil, dozvedela už podstatne skôr. Právna zástupkyňa žalobkyne listom zo dňa 16. 1. 2009 oznámila žalovanému, že kúpnu zmluvu považuje za neplatnú, a teda už týmto dňom a nepochybne aj skôr musela viesť o vzniku bezdôvodného obohatenia, ako aj o tom, kto sa na jej úkor bezdôvodne obohatil. Čo sa týka ust. § 107 ods. 3 OZ, toto sa vzťahuje len na prípad synalagmatických plnení, a to vtedy, keď predmetom plnenia by bolo vrátenie vzájomných peňažných plnení alebo len časti kúpnej ceny bez vrátenia kupovanej veci. Žalobkyňa už vlastníčkou nehnuteľnosti nie je a nemá čo žalovanému vydať. Synalagmatický vzťah je v tomto smere narušený.

Žalobkyňa navrhla rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Odvolací súd v zmysle zásad ustanovenia § 212 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p. a zistil, že odvolanie nie je opodstatnené.

Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na ust. § 451 OZ, podľa ktorého kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

V prejednávanej veci, ako to bolo nepochybne zistené, účastníci dňa 29. 4. 2005 uzatvorili kúpnu zmluvu. Na jej základe žalobkyňa poskytla žalovanému plnenie zodpovedajúce dojednanej kúpnej cene nehnuteľnosti. Kúpna zmluva uzatvorená v zmysle ust. § 588 OZ predstavuje dvojstranný právny úkon, pri ktorom práva a povinnosti zmluvných strán sú vzájomne podmienené a taktiež sú vzájomne podmienené ich nároky na vrátenie už prijatých plnení za predpokladu, ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená. Obe zmluvné strany sú zároveň subjektom povinným i oprávneným z právneho vzťahu bezdôvodného obohatenia získaného plnením podľa neplatnej, či zrušenej zmluvy. Je to zrejmé z ust. § 457 OZ, podľa ktorého ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Pri kúpe nehnuteľností sú vzájomnými a navzájom podmienenými plneniami zo strany predávajúceho prevod vlastníctva a zo strany kupujúceho zaplatenie kúpnej ceny. Zaplatenie kúpnej ceny je protiváhou vlastníctva k prevádzanej veci. Ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená a kupujúci teda nie je vlastníkom veci, hoci za ňu zaplatil kúpnu cenu, predávajúci je povinný kúpnu cenu mu vrátiť. Vrátenie kúpnej ceny je na druhej strane vyvážené tým, že vlastníctvo k predmetu prevodu zostáva predávajúcemu zachované.

V prípade absolútne neplatnej kúpnej zmluvy zo dňa 29. 4. 2005 vznikol medzi účastníkmi synalagmatický záväzok podľa ust. § 457 OZ, nakoľko obe zmluvné strany si podľa kúpnej zmluvy plnili a boli teda povinné si tieto plnenia spôsobom podľa ust. § 457 OZ vzájomne vrátiť. Rozhodujúcim je vždy to, čo bolo podľa zmluvy plnené a o čo sa každý z účastníkov zmluvy obohatil v dobe, kedy

bezodôvodné obohatenie vzniklo. Na synalagmatickom charaktere vzniknutého záväzku nič nemení ani to, že nehnuteľnosti, ktoré na žalobkyňu neplatne previedol žalovaný, boli na základe iného právoplatného rozsudku prinavrátené nie zmluvnému partnerovi žalobkyne, ale skutočnému vlastníkovi a že teda žalovaný v čase rozhodovania v tejto veci už žiadne právo z neplatnej kúpnej zmluvy proti žalobkyňi nemal. Zákonnú povinnosť vrátiť vec nemožno vykladať zužujúco iba na prípady vrátenia veci účastníkovi zmluvy. Ust. § 126 ods. 1 OZ totiž upravuje právo vlastníka domáhať sa vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje. Kupujúci z neplatnej zmluvy tým, že vec vydá nie účastníkovi zmluvy, ale priamo vlastníkovi, splní povinnosť vydať vec vlastne za predávajúceho, ktorý by po vzájomnom vrátení plnení z neplatnej zmluvy bol taktiež povinný vec vlastníkovi vydať. Kupujúci tak súčasne splní i svoju povinnosť vyplývajúcu mu zo synalagmatického záväzku voči predávajúcemu.

Za takejto situácie pri rozhodovaní o vznesenej námietke premlčania sa muselo vychádzať z ust. § 107 ods. 3 OZ, podľa ktorého ak sú účastníci neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinní navzájom si vrátiť všetko, čo podľa nej dostali, prihliadne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietat'. Z hľadiska použitia ust. § 107 ods. 3 OZ, nie je teda rozhodujúce, že sa prevod vlastníctva práve z dôvodu neplatnosti zmluvy neuskutočnil a žalobkyňa tak vlastníctvo k veci podľa zmluvy platne nenadobudla a nie je rozhodujúce ani to, či sa už kupujúci fakticky ujal držby veci alebo nie. Ust. § 107 ods. 3 OZ, ktorého zmyslom je zachovanie rovnováhy práv oboch zmluvných strán neplatnej, či neskôr zrušenej zmluvy sa vzťahuje na všetky prípady, keď synalagmatický vzťah vznikol zo zákona.

Keďže dôsledkom absolútne neplatnej kúpnej zmluvy je vznik synalagmatického záväzku podľa ust. § 457 OZ, na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného prihliadnuté byť nemohlo. Žalobkyňa totiž nemá možnosť premlčanie namietat' vzhľadom na nepremlčateľnosť vlastníckeho práva (§ 100 ods. 2 OZ).

Odvolací súd preto postupom vyplývajúcim z ust. § 219 O.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s ust. § 224 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.